

СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 378.016:811.161.2

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-13-134-138

Громко Тетяна Василівна,

доктор філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української філології та журналістики
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
e-mail: gromkotv@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4661-4302>

Соболь Євген Юрійович,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
e-mail: 81sobol@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0804-8354>

СПЕЦИФІКА ВИВЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У МЕЖАХ БІНАРНОГО ФОРМАТУ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

У статті схарактеризовано методичні підходи до вивчення теми «Українська термінологія у професійному спілкуванні» у підготовці майбутніх юристів, що полягає у проведенні бінарного заняття фахівцями з української мови та з правознавства. Наводяться дефініції понять «бінарне заняття», «міжпредметні зв'язки», «міждисциплінарна інтеграція», «компетенція», «професійний тренінг», «активізація пізнавальної діяльності». Актуалізація теми зумовлена визнанням позиції недостатнього, на погляд авторів, лише теоретико-практичного курсу «Українська мова та культура мовлення». Спроба бінарного розгляду правничої термінології з викладачами дисциплін правознавчої галузі спонукає до попередніх висновків про залучення до навчального процесу фахівців-юристів, представників обраної спеціальності з метою популяризації обраного фаху.

Проблеми, які спонукають студента-правника вводити у свій понятійний, термінологічно-науковий обіг термінологію, наразі є важливими. З одного боку, настільки вмотивованим є здобувач вищої освіти до розширення своїх мовних компетентностей, настільки вищим є рівень володіння мовою; з іншого – вони закладають підґрунтя фахового становлення й розширяють горизонти галузевої правничої орієнтації майбутніх юристів. А відповідно й зникають мовленнєві та психологічні «бар'єри» комунікаційного складника бінарного заняття, помічена поява бажання опанувати термінологією, удосконалювати свої знання, уміння й навички з курсу та дисциплін з вивчення галузевого права, використовуючи методико-дидактичну документацію, навчальні фахові підручники, посібники, довідники, юридичні словники, правничі глосарії тощо. Лише у творчій співпраці студентів і викладачів – української мови та спеціальних дисциплін правознавчого напрямку можливе досягнення високих результатів під час проведення бінарного заняття, навіть в умовах дистанційного навчання. Досвід викладання української мови за професійним спрямування дозволяє на основі постійних спостережень, опанування новітніх поступів у сфері освіти та намагання підвищення рівня знань студентів вдосконалювати методику викладання дисципліни. Пропоноване дослідження становить собою опис досвіду вивчення української юридичної термінології як альтернативу щодо розв'язання цих проблем – спробу бінарного формату проведення занять.

Ключові слова: бінарне заняття, юридична термінологія, міжпредметні зв'язки, курс «Українська мова та культура мовлення», галузеве право, міждисциплінарна інтеграція, компетенція, активізація професійно-пізнавальної діяльності.

Hromko T., Sobol Y. SPECIFICS OF STUDYING LAW TERMINOLOGY WITHIN THE LIMITS OF THE BINARY FORMAT OF CLASSES

The article characterizes methodical approaches to the study of the topic "Ukrainian terminology in professional communication" in the preparing of future lawyers, which consists in conducting a binary class by specialists in Ukrainian language and in law. Definitions of the concepts "binary class", "interdisciplinary connections", "interdisciplinary integration", "competence", "professional preparing", "activation of cognitive activity" are given. The updating of the topic is due to the recognition of the position that, in the opinion of the authors, only the theoretical and practical course "Ukrainian language and speech culture" is insufficient. An attempt at a binary examination of legal terminology with teachers of legal disciplines leads to preliminary conclusions about the involvement of the law experts, representatives of the chosen specialty in the educational process with the aim of popularizing the chosen profession.

The problems which prompt a law student to introduce terminology into his conceptual, terminological-scientific circulation are currently important. On the one hand, the more motivated the student of higher education is to expand his linguistic competences, the higher the level of language proficiency; on the other hand, they form the foundation for professional development and expand the horizons of the branch legal orientation of future lawyers. And accordingly, the speech and psychological "barriers" of the communication component of the binary class disappear, the desire to master the terminology, to improve one's knowledge, abilities and skills from the course and disciplines of the study of branch law, using methodological and didactic documentation, educational textbooks, manuals, dictionaries, glossaries, etc. has been noticed. Only in the creative cooperation of students and teachers of the Ukrainian language and special disciplines of law can high results be achieved during a binary class, even in the conditions of distance learning. The experience of teaching the Ukrainian language in a professional direction allows, on the basis of constant observations, mastering the latest developments in the field of education and efforts to improve the level of students' knowledge, to improve the method of teaching the discipline. The proposed study is a description of the experience of studying Ukrainian law terminology as an alternative to solving these problems – an attempt at a binary format of classes.

Key words: binary class, law terminology, interdisciplinary connections, course "Ukrainian language and speech culture", industry law, interdisciplinary integration, competence, activation of professional and cognitive activity.

Постановка проблеми. Новітнє бачення стандартів створення фахівців високопрофесійного рівня, конкурентноспроможних на ринку праці, потребує сучасних знань, що забезпечуються висококваліфікованою підготовкою в системі навчання в ЗВО. Водночас сьогодення вимагає від освітнього процесу надання умов для самореалізації особистості здобувача вищої освіти, суть якої полягає в теоретико-практичному та науково-синергетичному характері навчання. Безперечно, роль певних компонентів, що впливають на якісну та результативну підготовку фахівців важко переоцінити. Таким, наприклад є широке запровадження в систему освіти сфери міждисциплінарної інтеграції, яка ставить собі за мету активізувати пізнавальну діяльність студентів, а також питання професійного тренінгу. Потреба в застосуванні міжпредметних зв'язків під час освітнього процесу визначається не лише здобуванням знань з окремих дисциплін, а й виробляють навички використання апарату навчальної дисципліни в інтегрованому зв'язку для активізації своєї пізнавальної та професійної компетенції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналізу дослідження теоретичних і практичних питань з методики проведення бінарних занять в учнів загальноосвітніх шкіл та здобувачів вищої освіти присвятили свої дослідження О. М. Бандура [3], Н. Кононец, М. С. Лобур [8], О. Я. Савченко [11], Є. В. Філінчук [15] та інші. Загальний огляд публікацій, присвячених бінарним заняттям, запровадженням міжпредметних зв'язків та міждисциплінарної інтеграції, формуванню професійно-пізнавального інтересу показує те, що вони мають тривалу історію, яка активізувалася в кінці ХХ – на початку ХХІ століть, демонструвала цілу низку міждисциплінарних прикладних підходів-практик, а в наш час націлена на конкретизацію вимог до організації, підготовки та проведення бінарних занять як синтез теоретичного та практичного досвіду викладання дисциплін у рамках програмних результатів у стандартах здобування фахової освіти.

Мета статті – розглянути й визначити прийоми розвитку мотивації до вивчення української юридичної термінології і правознавчої галузі, а також підвищення професійно-комунікативної спрямованості занять з урахуванням сучасних методик проведення бінарних занять.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наш час викладання курсу «Українська мова та культура мовлення» має проблеми, які турбують у певному вираженні й усю сучасну українську вищу школу. Серед них: недостатня мотивація здобувачів вищої освіти до вивчення курсу як т.зв. нефахового, різний рівень володіння ними мовою фахового спрямування, ряд мовних та психологічних «бар'єрів» та інших об'єктивних причин, що перешкоджають процесу фахової комунікації, брак навчального навантаження або значна кількість тем курсу, для якої відводиться не достатньо часу для глибокого та результативного опанування матеріалу, а також недостатнє оснащення технічними засобами навчання, методико-дидактичною документацією та навчально-дидактичними джерелами українською мовою.

Власне, сам курс «Українська мова та культура мовлення», будучи пов'язаний з усіма фаховими дисциплінами (пор. курс «Українська мова за професійним спрямуванням»), являє собою інтегрований звід тем, що забезпечують нормативно-стильові та комунікативно-правописні здібності у процесі фахової діяльності. Так, виконання практичних завдань і вправ відповідно до професійного спрямування сприяє формуванню в майбутніх юристів саме правничих якостей [4, с. 374]. Таким чином, це і є одним із важливих пріоритетів зростання результативності навчального процесу загалом і зацікавленості студентів-юристів до опанування курсу «Українська мова та культура мовлення» зокрема [5, с. 508].

Неабияка роль міжпредметних зв'язків вбачається у вивченні теми «Українська термінологія у професійному спілкуванні». Проекція практичного використання знань з теми нами вбачається в тому, що під час виконання фахових завдань юрист досить часто зіштовхується з потребою у володінні та вмінні застосовувати знання, уміння й навички, що не окреслюються лише межами вузької спеціалізації, тобто знаннями з різних галузей науки, філософії, психології, логіки та ін. При цьому нагальною стає потреба вивчення загальнонаукової та міжгалузевої термінології [5, с. 508], а відтак і корекції методики застосування міжпредметних зв'язків їх на рівні з вузькогалузевими термінами. Упровадження вивчення юридичної термінології в міру опанування вузькофаховими правничими дисциплінами в перспективі подальшого навчання як професійного становлення, звісно, поставлене на належному рівні, адже забезпечує надійний

понятійний апарат майбутнього правника [2, с. 40]. Опанування курсу «Українська мова та культура мовлення» передбачене на пропедевтичному, вступному до вивчення галузей права періоді навчання студента-юриста в ЗВО або ж у контексті програмного матеріалу з курсу закладу фахової передвищої освіти. На жаль, така певна відокремленість означуваного курсу і дисциплін юридичної галузі негативно впливає на формування особистості майбутнього спеціаліста. Тому завдання викладача навчальної дисципліни не лише опанування студентами програмових питань щодо української юридичної термінології, а також навчання їх застосовувати українську мову впродовж усього періоду здобування відповідних освітніх рівнів (поглиблення набутих ними професійних знань, умінь і навичок) та у професійній діяльності [16, с. 12], а також доцільне використання юридичного термінологічного корпусу в наукових дослідженнях [13, с. 551].

Логіка навчального процесу вивчення юридичної термінології передбачає природний процес міжпредметних зв'язків, що формують синтезоване, цілісне та структуроване світосприйняття майбутніх юристів, т.зв. професійну картину світу. Саме аналітико-синтетична діяльність здобувачів освітнього рівня дозволяє диференціювати й їхній індивідуальний професійний рівень. У результаті укладання джерельної бази юридичної термінології, що закладається ще на заняттях з української мови формується навичка застосування знань до основної фахової галузі – правознавства, а відтак прикладне використання термінології окремого галузевого права як бінарний формат заняття може його лише увізразити, оцінити та синтезувати. Аналіз та порівняння термінів у різних перспективах складних процесів або явищ об'єктивної дійсності можуть стати реальним результатом запропонованого двостороннього підходу до вивчення процесу юридичної та неюридичної номінації, мотивації номенів тощо. Отже, умовою розвитку пізнавальної діяльності у вивченні фахової термінології майбутніми юристами є навчальний контекст або фрагмент акту міжпредметної інтеграції, що надає потенційно важливу інформацію для використання у професії, а також становить передумову підвищеного інтересу до рівня фахової зацікавленості на ранньому етапі спеціалізації навчальної мовленнєвої діяльності. Вона через формування термінологічної компетентності також сприяє створенню природної професійної мовної культури.

Підготовка до проведення практичного заняття в бінарному форматі з теми «Українська термінологія у професійному спілкуванні» полягає у з'ясуванні викладачами-партнерами (філолога й юриста) виконання не лише обсягу програмових знань, які мають отримати студенти юристи, а й для розв'язання поставленого завдання поповнення термінологічного запасу з конкретного галузевого права, наприклад адміністративного [1], до того ж, завдання стимулювання ними виникнення узагальнень та т.зв. юридичної зацікавленості на основі вивченого після його виконання. Важливо також визначити рівень попередніх компетенцій студентів та доцільність доповнення їхніх знань у правовому використанні. Таке синтезування викладачами міжпредметних зв'язків, упроваджуване авторами статті, попередньо показало ряд негативних факторів у формуванні термінологічної грамотності на рівні загальноосвітньої та фахової передвищої освіти: неповноту визначень понять у шкільних підручниках, посібниках; відсутність у кейсі підготовки глосаріїв окремих галузей права; укладання зводів складених термінів і мовних кліше, що практикуються у консультативній практиці юристів [10, с.183] тощо. А такий стан наявності відповідних знань студентів-юристів є передумовою для поглиблення та цілісного засвоєння прикладного юридичного галузевого матеріалу, формування стійкого професійного інтересу.

Етап розроблення джерельної, навчально-методичної бази стимулює плідну співпрацю викладачів української мови та профілюючої правознавчої дисципліни для підвищення професійної компетентності майбутніх юристів. При цьому надзвичайно важливим є формування мовної бази для вибору та організації навчального матеріалу до бінарного заняття, присвяченого вивченню української юридичної термінології. Так, вивчення правопису та словозміни терміна, його походження чи запозичення, лексико-граматичні особливості значення знаходиться в сфері компетентностей філолога, а аналіз дефініцій терміна, альтернативність визначень та підходів до нього, термінологічна валентність у зіставленні з іншими поняттями у складі правничих мовних кліше – у сфері фахівця-юриста. Реалізація бінарного підходу як основної умови формування юридичної термінологічної компетентності здобувачів вищої освіти полягає в ідентифікуванні термінологічних одиниць в текстах юридичного спрямування. Критерієм відбору навчального матеріалу постають адміністративно-виробничі засади відбору зразків документів юридичного спрямування [12, с. 164–170]. Для здобувачів освіти на ранньому етапі спеціалізації навчальної діяльності допоки неактуальними є наукові розвідки з кодифікацією та стандартизацією юридичної термінології – про них може йтися при написанні фахових кваліфікаційних праць.

Опора на інформаційне поле професійних знань юристів принагідно спонукає їх до увізразнення термінів та переглядування трактування загальновідомих значень слів за словниками [6], довідковою літературою [14; 17] та офіційним корпусом мережі Інтернет (див. [9]). На важливість такої лексико-граматичної точності у вживанні юридичної термінології вказує фахівець-філолог.

Викладач курсу «Української мови та культури мовлення» вказує на те, що вживання юридичної термінології передбачає також дотримання норм правопису та наголошування форм слів, правильність вибору закінчень, наприклад, у родовому відмінку однини іменників II відміни чоловічого роду тощо.

Бінарний формат проведення заняття включає й роботу з редагування терміновживання як вищого рівня засвоєння матеріалу. Такі спроби систематизації навчальних матеріалів робилися фахівцями обопільно й ураховували рівень спеціальної підготовки студентів-юристів, оскільки якісне засвоєння матеріалу з теми

потребує, по-перше, інтеграції в навчальний процес професійно спрямованих текстів, по-друге, налаштування майбутніх фахівців до реальних професійних умов, по-третє, задоволення пізнавальних та особистісних потреб в навчальному процесі. Таким чином, здобувач вищої освіти з допомогою бінарного формату проведення заняття отримує усвідомленість про необхідність і вектори подальшого саморозвитку як у професії, так і в житті.

Практичний бік бінарного заняття, безпечно, підпорядкований обопільній реалізації міжпредметних зв'язків указаних циклів дисциплін. Методичні вказівки до проведення такого виду заняття укладаються у співавторстві: фахівці узгоджують мету та завдання, методичні розробки та джерельну базу (наприклад, вебліографія: <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал; <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України; <http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України; <http://portal.rada.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України), визначають основні етапи, розподіляють часові рамки роботи зі студентами, що дозволяє планомірно використовувати бінарний формат незалежно від форми – очної чи дистанційної. Така методична виваженість дозволяє належним чином організувати перевірку самостійної, аудиторної та позааудиторної (в навчальних кабінетах, читальних залах бібліотек тощо) роботи.

У цілому, бінарне заняття сприяє залученню здобувачів вищої освіти до розв'язання проблем юридичної термінології методом звернення до першоджерел, практичній правничій діяльності та теоретичного осмислення юридичного дискурсу.

Важливим аспектом бінарного типу занять є формування критичного мислення при розв'язанні проблемно-пошукових завдань та операційного віднайдення інформації для практичної реалізації юридичної термінології в процесі комунікації.

У цілому, поставлена перед авторами мета вивчення юридичної термінології полягає у визначенні прийомів розвитку мотивації до вивчення курсу та до підвищення комунікативно-професійної спрямованості студентів, що базується на основних принципах проведення бінарних занять, методично визнаних та специфічно увиразнених у сфері права. Зважаючи на реалії сьогодення, навчальний процес (навіть в дистанційних умовах проведення занять) слід організовувати різноманітно, з ефективним залученням фахівців інших галузей, що й визначає принципи міждисциплінарної інтеграції гуманітарної освіти, і юридичної зокрема.

Висновки. У результаті дослідження специфіки бінарного заняття з вивчення юридичної термінології можемо констатувати, що упровадження такого типу форм навчання є зразком інтеграції фахових компетентностей, що сприяє якісній взаємодії та діалогу між викладачами та студентами. Саме така навчальна діяльність призначена біполярно формувати професійну модель юриста-фахівця. З цією метою конкретизовано теоретичні засади методики організації, підготовки та проведення заняття з означуваної теми, окреслюються ефективні форми та методи проведення навчальної діяльності, аналізуються етапи бінарного заняття. Опрацювання літературних джерел, термінологічних даних офіційного корпусу мережі Інтернет, що також є складовою організації, підготовки та проведення бінарного заняття, показує можливість та актуальність співпраці фахівців та студентів. Міждисциплінарні зв'язки як система на прикладі філологічної та правничої настанов сприяє практиці упровадження бінарних занять в руслі ефективності та результативності викладання окремих тем. Перспектива використання досвіду проведення бінарних занять вбачається нами в конкретний методологічний опис практики становлення юридичної комунікативно-професійної спрямованості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Соболев Є.Ю. та ін. 2-е вид. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.
2. Артикуца Н. В. Законодавчі терміни та їх визначення. *Наукові записки [Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія»]*. Київ, 2009. Т. 90 : Юридичні науки. С. 39-44.
3. Бандура О. М. Міжпредметні зв'язки у процесі вивчення української літератури. Київ, 1984. 167 с.
4. Гончаренко В. Г., Андрушко П. П., Базова Т. П. та ін. Юридичні терміни. Тлумачний словник / ред. В. Г. Гончаренко. 2-е вид. Київ : Либідь, 2004. 320 с.
5. Громко Т. Юридична термінологія при вивченні курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка]*. Випуск 129. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. С. 373–375.
6. Громко Т. Словник юридичної термінології при вивченні курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка]*. Вип. 100. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. С. 505-511.
7. Кононець Н. Бінарне заняття як форма ресурсно-орієнтованого навчання студентів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 9, Ч. 1. С. 80–86.
8. Лобур М. С. Із досвіду вирішення міжпредметних зв'язків на сучасному етапі при підготовці молодших спеціалістів [в:] *Нові технології навчання*. 2001. Вип. 31. С. 216-218.
9. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків : ТОВ

«Видавництво права людини», 2015. 280 с.

10. Подорожна Т. С. Законодавчі дефініції: поняття, структура, функції : монографія. Львів : ПАІС, 2009. 196 с.
11. Савченко О. Я. Дидактичні особливості інтегрованих уроків. *Початкова школа*. 1992. № 1. С. 4.
12. Соболев Є. Ю. Адміністративно-правова реформа в Україні / за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 180 с.
13. Тацій В. Я. Проблеми наукового забезпечення законотворчості в умовах становлення національної правової системи України [в:] *Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю* / упоряд. О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш, В. І. Борисов. Харків, 2010. С. 549–567.
14. Терміни і поняття в законодавстві України : наук.-практ. словник-довідник / уклад.: О. Ф. Скакун, Д. О. Бондаренко. Харків : Еспада, 2003. 512 с.
15. Филинчук Е. В. Дидактическая игра в форме бинарного урока. *Специалист*. 2001. № 1. С. 15–16.
16. Хворостянкін А. В. Визначеність законодавчих дефініцій як умова ефективного дотримання духу та букви закону. *Наукові записки [Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія»]*. Київ, 2008. Т. 77 : Юридичні науки. С. 8–13.
17. Чулінда Л. І. Українська правнича термінологія : навч. посіб. Київ : Магістр-XXI сторіччя, 2005. 112 с.

REFERENCES:

1. Halunko, V., & Dikhtievskiy, P., & Kuzmenko, O., & Sobol Ye.Iu. (2020). *Administrativne pravo Ukrainy. Povnyi kurs*. [Administrative law of Ukraine. Full course]. Pidruchnyk 2-e vyd. 584. [in Ukrainian].
2. Artykutsa, N. V. (2009). *Zakonodavchi terminy ta yikh vyznachennia*. [Legislative terms and their definitions]. *Naukovi zapysky [Nats. un-tu «Kyievo-Mohylianska akademiia»]*. T. 90 : Yurydychni nauky. 39-44. [in Ukrainian].
3. Bandura, O. M. (1984). *Mizhpredmetni zviyazky u protsesi vyvchennia ukrainskoi literatury*. [Cross - curricular links in the study of Ukrainian literature]. 167. [in Ukrainian].
4. Honcharenko, V. H., & Andrushko, P. P., & Bazova T. P. (2004). *Yurydychni terminy*. [Legal terms]. *Tlumachnyi slovnyk*. 2-e vyd. 320. [in Ukrainian].
5. Hromko, T. (2014). *Yurydychna terminolohiia pry vyvchenni kursu «Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam»*. [Legal terminology in the study of the course "Ukrainian language by professional direction"] *Naukovi zapysky [Kirovohrads'koho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu im. V. Vynnychenka]*. Vypusk 129. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo). 373–375. [in Ukrainian].
6. Hromko, T. (2011). *Slovnyk yurydychnoi terminolohii pry vyvchenni kursu «Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam»*. [Vocabulary of Legal Terminology in the Study of the course "Ukrainian Language by Professional Direction"]. *Naukovi zapysky [Kirovohrads'koho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu im. V. Vynnychenka]*. Vyp. 100. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo). 505-511. [in Ukrainian].
7. Kononets, N. (2014). *Binarnе zaniattia yak forma resursno-oriientovanoho navchannia studentiv*. [Binary class as a form of resource-oriented students learning]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. № 9, Ch. 1. 80–86. [in Ukrainian].
8. Lobur, M. S. (2001). *Iz dosvidu vyrishennia mizhpredmetnykh zviyazkiv na suchasnomu etapi pry pidhotovtsi molodshykh spetsialistiv*. [From the experience of solving cross -curricular links at the present stage in the preparation of junior specialists]. *Novi tekhnolohii navchannia*. Vyp. 31. 216-218. [in Ukrainian].
9. Liubchenko, M. I. (2015). *Yurydychna terminolohiia: poniattia, osoblyvosti, vydy*. [Legal terminology: concepts, features, types]. monohrafiia. 280. [in Ukrainian].
10. Podorozhna, T. S. (2009). *Zakonodavchi definitsii: poniattia, struktura, funksi*. [Legislative definitions: concepts, structure, functions]. monohrafiia. 196. [in Ukrainian].
11. Savchenko, O. Ya. (1992). *Dydaktychni osoblyvosti intehrovanykh uroktiv*. [Didactic features of integrated lessons]. *Pochatkova shkola*. № 1. 4. [in Ukrainian].
12. Sobol, Ye. Yu., & Pietkov, S.V. (2020). *Administrativno-pravova reforma v Ukraini*. [Administrative and legal reform in Ukraine]. 180. [in Ukrainian].
13. Tatsii, V. Ya. (2010). *Problemy naukovooho zabezpechennia zakonotvorchosti v umovakh stanovlennia natsionalnoi pravovoi systemy Ukrainy*. [Problems of scientific support of law-making in the conditions of formation of the national legal system of Ukraine]. 549–567. [in Ukrainian].
14. Skakun, O.F., & Bondarenko, D.O. (2003). *Terminy i poniattia v zakonodavstvi Ukrainy*. [Terms and concepts in the legislation of Ukraine]. *Nauk.-prakt. slovnyk-dovidnyk*. 512. [in Ukrainian].
15. Filinchuk, E. V. (2001). *Didaktycheskaya igra v forme binarnogo uroka*. [Didactic game in the form of a binary lesson]. *Spetsialist*. № 1. 15–16. [in Russian].
16. Khvorostiankina, A. V. (2008). *Vyznachenist zakonodavchykh definitsii yak umova efektyvnoho dotrymannia dukhu ta bukvy zakonu*. [Clarity of legal definitions as a condition for effective compliance with the spirit and letter of the law]. *Naukovi zapysky [Nats. un-tu «Kyievo-Mohylianska akademiia»]*. T. 77 *Yurydychni nauky*. 8–13. [in Ukrainian].
17. Chulinda, L. I. (2005). *Ukrainska pravnycha terminolohiia*. [Ukrainian legal terminology]. navch. posib. 112. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 18.11.2022